

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

з дисципліни

**“ОСНОВИ ПСИХОАНАЛІЗУ”
(для спеціалістів)**

Київ

ДП «Видавничий дім «Персонал»

2009

Підготовлено старшим викладачем кафедри медичної психології та психокорекції *Я. Т. Багрійем*

Затверджено на засіданні кафедри медичної психології та психокорекції (протокол № 7 від 01.04.08)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Багрій Я. Т. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Основи психоаналізу” (для спеціалістів). – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. — 24 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, рекомендації до написання реферату, теми рефератів, рекомендації щодо організації самостійної роботи студентів та її форми, тематичний план дисципліни, перелік питань та завдань для самостійної роботи, вказівки до виконання контрольної роботи, теми контрольних робіт, тестові завдання, критерії оцінювання знань студентів, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2009
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2009

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна “Основи психоаналізу” — одна з базових у підготовці медичних психологів. Її мета — сформувані у студентів загальні поняття психоаналітичної науки та практики, засвоїти психодинамічну модель особистості, а також дати знання про особливості різних напрямів сучасного психоаналізу.

В курсі розглядаються: поняття психоаналізу як метод лікування, метод пізнання людини, прикладний аналіз, робота психоаналітика, теорія Фрейда (тріб-теорія), его-психологія, поняття про психічні захисти, селф-психологія, теорії нарцисизму (Когут, Менцос), об’єктних стосунків, психоаналітична процедура: психоаналітична ситуація, терапевтичний альянс, опір, перенос, контрперенос, психоаналітична діагностика особистості, рівні та типи організації особистості (останнє — оглядово).

Студенти повинні

знати: що таке психоаналіз, його види та підтипи, сучасні погляди на структуру особистості в психоаналітичній теорії, як працює аналітик, суть неофрейдистських напрямів у психоаналізі, сучасні школи психоаналізу, чому психоаналіз — колицка всіх емоційних форм і напрямів психотерапії, в чому полягає психоаналітична процедура, її основні поняття, основи психоаналітичної діагностики;

вміти: аналізувати актуальну життєву ситуацію клієнта; використовувати отримані теоретичні знання під час психодіагностики; прогнозувати динаміку розвитку особистості, обґрунтовувати вибір напрямів корекційної роботи та її методів.

Вивчення основ психоаналізу дає змогу слухачам набути уміння бачити проблеми, з якими стикається особистість у своєму розвитку у світлі психодинаміки і її різних шкіл, аналізувати взаємозв’язок причин та наслідків порушень психічного розвитку, визначити роль батьків, сім’ї та суспільства у виникненні й розвитку порушень, діагностувати, спираючись на психодинамічну модель, прогнозувати і моделювати психоаналітичну ситуацію, користуватися психоаналітичними методиками і техніками (вільні асоціації, інтерпретація сновидінь та опорів, техніки емоційного пропрацювання тощо)

За результатами вивчення матеріалу курсу студенти складають іспит — залік.

Основними навчально-методичними посібниками з курсу “Основи психоаналізу” є видання, наведені у списку літератури.

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ТА ЇЇ ФОРМИ

Самостійна робота студентів з дисципліни “Основи психоаналізу” потребує наявності серйозної та стійкої мотивації, що визначається необхідністю ефективної професійної діяльності.

Активізація самостійної роботи може бути забезпечена такими факторами:

- участю у творчій діяльності, що сприяє емоційному пізнанню;
- використанням у навчальному процесі активних методів навчання;
- мотивуючими факторами контролю знань (рейтингова та накопичувальна системи оцінювання знань);
- необхідністю обов'язкового виконання індивідуальних завдань;
- розширенням обсягу знань з дисципліни за рахунок роботи з додатковою літературою;
- участь у психоаналітичних групах особистого досвіду, Балінтовських групах, супервізіях та інтервізіях терапевтичних випадків.

Основне завдання самостійної роботи — навчити студентів свідомо працювати не тільки з навчальним матеріалом, й з науковою інформацією, закласти основи самоорганізації та самовиховання, сформувати уміння та навички постійно підвищувати свою кваліфікацію, усвідомлювати власний досвід.

Особливої уваги при самостійному опрацюванні тематики потребують розділи, за якими не читаються лекції.

У процесі самостійної роботи студенти мають оволодіти вміннями та навичками:

- організації самостійної навчальної діяльності;
- самостійної роботи в бібліотеці з каталогами;
- праці з навчальною, навчально-методичною, науковою, науково-популярною літературою;
- конспектування літературних джерел;
- роботи з довідковою літературою;
- опрацювання статистичної інформації.

Кожен студент повинен вміти раціонально організувати свою навчальну діяльність. Важливим є вміння скласти її план, чітко визначити послідовність. Необхідно, щоб план самостійного навчання

був реальним і його виконання давало плідні наслідки у навчальному процесі.

Значну частину часу студент присвячує роботі в бібліотеці. Треба розуміти сутність складання алфавітного й тематичного каталогів, вміти швидко знаходити в них необхідну літературу, знати особливості бібліографічного шифрування. Для плідної роботи з літературними джерелами корисно скласти свою власну бібліографію, заповнюючи бібліографічні картки на необхідні книги, брошури або статті. Для роботи у провідних бібліотеках треба знати їх структуру, спеціалізацію окремих підрозділів, вміти користуватися різноманітними каталогами, правильно заповнювати бланки вимог на літературу тощо.

Відібрана для самостійного опрацювання література може бути різною як за обсягом наукових даних, так і за характером викладу. Потрібно відібрати необхідний для опрацювання матеріал (глави, розділи, підрозділи тощо), а також розсортувати його за важливістю (для детального вивчення, для ознайомлення).

Процес читання має відбуватися повільно, вдумливо, до незрозумілих питань слід обов'язково повертатися, наводити додаткові довідки, щоб зрозуміти сутність думки автора. Значення незнайомих термінів слід одразу ж з'ясувати за тлумачними словниками, енциклопедіями або спеціалізованими довідниками. Під час роботи з літературою на окремих аркушах паперу корисно робити виписки найважливіших думок, формулювань, окремих висловів із зазначенням автора, джерела, сторінок і абзаців.

Для кращого засвоєння матеріалу, розвитку творчого мислення основний зміст прочитаного доцільно формулювати у вигляді тез. Конспект є стислим викладом основної сутності опрацьованого літературного матеріалу. Він має бути стислим, змістовним і записаним своїми словами і формулюваннями. Класичні визначення, оригінальні думки, вислови слід записувати до конспекту повністю з посиланнями на автора, джерело і сторінку. У процесі конспектування важливо дотримуватися логічного зв'язку окремих складників тексту. У конспекті корисно підкреслювати найважливіші теоретичні положення, визначення, висновки і робити помітки на полях. Систематичне конспектування опрацьованого матеріалу дисциплінує розум, відпрацьовує вміння формулювати свої думки в короткій змістовній формі, сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу.

Вивчення курсу "Основи психоаналізу" супроводжується складанням схем, графіків, таблиць та їхнім подальшим аналізом. Схеми,

які складаються студентами, повинні бути наочними, змістовними, логічно обґрунтованими. Великий обсяг цифрової, медичної чи психологічної інформації доцільно зводити у таблиці, це впорядковує дані, робить їх зручнішими для сприйняття.

При організації самостійної роботи слід пов'язувати такі її форми: аудиторну роботу; позааудиторну пошуково-аналітичну роботу; творчу наукову роботу, роботу спрямовану на самопізнання та усвідомлення значення власного досвіду в подальшій практиці.

Аудиторна самостійна робота реалізується в процесі лекційних, практичних і семінарських занять. Так, під час практичного заняття студенти детально аналізують фактори, що впливають на процес проведення інтерв'ювання клієнта, технологічні особливості проведення психоаналітичної терапії, методики та техніки психоаналітичної терапії, усвідомлюють суть психоаналітичної процедури і аналізують психоаналітичну ситуацію.

В процесі практичних занять відбувається перевірка засвоєння отриманих знань шляхом застосування попередньо підготовленого методичного матеріалу — тестів для виявлення ступеня опанування необхідними теоретичними і практичними положеннями. Крім того, застосовуються такі форми аудиторної діяльності, як опитування, аналіз типових помилок, дискусії, семінари, рефлексійний аналіз розуміння матеріалу тощо.

При проведенні семінарів обговорюються попередньо визначені питання, до яких готуються тези виступів, реферати. При їх проведенні студенти набувають умінь:

- аналізувати навчальний матеріал;
- формулювати та захищати свою позицію;
- активно працювати;
- науково мислити;
- самостійно опрацьовувати літературу, першоджерела за певними методиками;
- готувати реферати тощо.

Дискусії дозволяють виявити індивідуальні особливості розуміння обговорюваного питання, у творчій суперечці встановлювати істинну, особисті і спільні погляди, збагатити зміст засвоєного матеріалу, впорядкувати і закріпити його.

Форми проведення семінарів і дискусій можуть бути різними. З дисципліни “Основи психоаналізу” застосовують такі:

- запитання і відповіді з коментарями;
- розгорнуті бесіди;

- дискусії за принципом “круглий стіл”;
- обговорення письмових рефератів, їх оцінювання;
- розв’язання проблемних питань та обговорення конкретних ситуацій;
- “мозкові атаки” або “потоки ідей”;
- “майстер – класи”.

Позааудиторна робота з дисципліни “Основи психоаналізу” — це пошуково-аналітична і наукова робота, що сприяє розвитку мислення, формуванню умінь та навичок, набутих на лекціях і практичних заняттях. Доцільними при вивченні дисципліни “Основи психоаналізу” є такі форми самостійної роботи:

- пошук та огляд наукових джерел;
- підготовка рефератів;
- формулювання понять;
- відповідальне виконання домашніх завдань;
- ретельна підготовка до семінарських занять і активна участь у дискусіях різних видів тощо.

Змістовий модуль I. Що таке психоаналіз (метод лікування, метод пізнання людини, прикладний аналіз). Як працює психоаналітик? Теорія Фрейда (тріб-теорія)

Тема 1. Що таке психоаналіз (метод лікування, метод пізнання людини, прикладний аналіз)

Завдання. На основі аналізу і узагальнення лекційного матеріалу та даних з літературних джерел скласти таблицю, що відображає різні напрями сучасного психоаналізу (метод лікування, метод пізнання людини, прикладний аналіз).

Форма звіту. Таблиця “Сучасний психоаналіз”. Контроль вміння пояснити відмінність кожного з напрямів, охарактеризувати зв’язок психоаналізу з іншими медичними та суспільними науками, пояснити функції психоаналізу, його роль у розвитку людини та суспільства.

Література [1; 5; 9; 21–24; 25; 27; 29; 32]

Тема 2. Як працює психоаналітик?

Завдання. На основі аналізу та узагальнення лекційного матеріалу і даних з літературних джерел скласти таблицю, що відображає різні напрями роботи в ході психоаналізу (вільні асоціації, інтерпретація сновидінь та опорів, техніки емоційного пропрацювання тощо). Встановити типи інтерпретацій психоаналітика і занести їх у таблицю.

Форма звіту. Таблиця “Напрями роботи і інтерпретації в психоаналізі”. Контроль вміння пояснити відмінність кожного з напрямів, охарактеризувати зв’язок між інтерпретацією та емоційною реакцією, пояснити суть різних інтерпретацій, їх роль у психоаналітичній роботі. Дати розуміння ролі особистості психоаналітика.

Література [4; 5; 7; 9; 10; 13; 15; 18; 19; 21; 24; 25; 28]

Тема 3. Теорія Фройда (тріб-теорія)

Завдання. Засвоїти базову психоаналітичну теорію структури і топографії особистості. Ознайомитись з сучасним баченням тріб-теорії, встановити відмінності.

Форма звіту. Скласти таблицю “Фази і особливості розвитку особистості”. Усне опитування.

Література [1; 4; 6; 9; 13; 15; 16; 20–29]

Змістовий модуль II. Его-психологія. Поняття про психічні захисти. Селф-психологія, теорія нарцисизму (Когут, Менцос). Теорія об’єктних стосунків

Тема 4. Его-психологія. Поняття про психічні захисти

Завдання. Засвоїти поняття первинного і вторинного процесів мислення. Проаналізувати співвідношення між “Ід”, “Его” та “Супер-Его”, встановити можливі інтрапсихічні конфлікти і місце тривоги, її види. Провести класифікацію особистостей відповідно до характерних для них способів опановувати тривогу. Охарактеризувати форми психологічної адаптації (психічні захисти), зробити їх поділ на примітивні та зрілі.

Форма звіту. Скласти таблицю “Психічні захисти”. Усне опитування.

Література [2; 3; 5; 8; 10; 12; 16; 19–21; 30]

Тема 5. Селф-психологія, теорія нарцисизму (Когут, Менцос)

Завдання. Засвоїти поняття первинного (нормального) і вторинного (патологічного) нарцисизму. Проаналізувати розвиток самості (селф). Оцінити самоповагу через зовнішні та внутрішні чинники. Охарактеризувати основні дефекти селф, як їх можна виявити під час психоаналізу, встановити способи їх компенсації.

Форма звіту. Усне опитування.

Література [1; 3; 5; 7; 8; 11; 14; 17; 20; 21]

Тема 6. Теорія об'єктних стосунків

Завдання. Оцінити вплив на формування особистості досвіду стосунків з найближчими людьми. Ознайомитись з можливостями використання принципів теорії об'єктних стосунків під час психоаналізу. Проаналізувати причини, що обумовлюють ефективність застосування цих принципів. Розглянути фази сепарації-індивідуації.

Форма звіту. Конспект. Усне опитування.

Література [3; 5–8; 12; 13; 16; 19; 20]

**Змістовий модуль III. Психоаналітична процедура:
психоаналітична ситуація, терапевтичний альянс, опір, перенос, контрперенос.
Психоаналітична діагностика особистості. Рівні та типи організації особистості**

Тема 7. Психоаналітична процедура: психоаналітична ситуація, терапевтичний альянс, опір, перенос, контрперенос

Завдання. Засвоїти поняття психоаналітична ситуація, терапевтичний альянс, опір, перенос, контрперенос. Проаналізувати, що таке інсайт та опір, емпатія та помірна фрустрація. Оцінити рамкові умови — стабільність місця, часу, тривалості процедури, позитивна абстинентна нейтральність терапевта, перевага різного положення пацієнта відносно терапевта при різних патологіях. Засвоїти фундаментальні правила: абсолютна чесність перед собою, спонтанність думок та вис-

довлювань, поняття методу вільних асоціацій та “вільно плаваючої” уваги, самоповагу через зовнішні та внутрішні чинники. Встановити покази та протипокази для психоаналітичного лікування.

Форма звіту. Усне опитування.

Література [1; 4; 5; 7; 9; 15; 18–21; 26]

Тема 8. Психоаналітична діагностика особистості.

Рівні та типи організації особистості

Завдання. На основі аналізу та узагальнення лекційного матеріалу і даних з літературних джерел скласти таблицю, що відображає рівні (психотичний, субпсихотичний, пограничний (межовий), нарцистичний, невротичний (едіпальний)) та типи (антисоціальні, нарцистичні, шизоїдні, параноїдні, депресивні та маніакальні, мазохістичні, обсесивні та компульсивні, істеричні та дисоціативні) організації особистості. Проаналізувати недоліки встановлення діагнозу при первинному інтерв'ю: можливість помилки, страх перед клієнтом при важкості діагнозу, бажання ухилитись від лікування складного невдячного пацієнта, динамічність стану клієнта в психоаналітичному процесі. Встановити взаємодію зрілісних і типологічних вимірів особистості.

Форма звіту. Таблиця “Рівні та типи організації особистості”. Вміння пояснити відмінність кожного з рівнів, коротко охарактеризувати типи організації. Дати розуміння ролі правильної діагностики у психоаналітичній роботі.

Література [2; 8; 10; 11; 15–17; 20; 21; 31; 33]

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ РЕФЕРАТУ

Реферат (лат. referre — доповідати, повідомляти) — це підсумок вивчення студентами як окремої теми, так і дисципліни в цілому.

Обсяг реферату визначається специфікою досліджуваного питання і змістом матеріалів (документів), їх науковою цінністю та практичним значенням. Оптимальний обсяг реферату — 10–15 сторінок. Реферат має відповідати вимогам до оформлення рукопису кваліфікаційної роботи: вступ і висновки в сумі не повинні перевищувати 20 % від її загального обсягу; текст друкується через 1,5 інтервала на одній сторінці стандартного аркуша з такими полями: ліве — 30 мм,

праве — 15 мм, верхнє — 20 мм, нижнє — 20 мм; всі сторінки нумеруються: загальна нумерація починається з титульного листа, проте порядковий номер на ньому не ставиться.

На титульному листі реферату вказуються: офіційна назва навчального закладу, інститут і кафедра; прізвище та ініціали автора (абрєвіатура навчальної групи); повна назва теми; прізвище та ініціали наукового керівника, його науковий ступінь і вчене звання; місто, де знаходиться навчальний заклад, та рік написання. Після титульного листа подається зміст реферату з точною назвою кожного розділу (параграфу) і вказуванням його сторінок.

Список використаних джерел складається з дотриманням загально-визначених вимог до робіт, що готуються до друку. До нього мають бути включені лише безпосередньо використані в рефераті праці в алфавітному порядку авторів. Монографії і збірники, що не мають на титульному аркуші прізвища автора (авторів), включаються до загального списку за алфавітним розміщенням заголовка.

Тема реферату — це не повторення засвоєного матеріалу лекції або семінарського заняття, а самостійне розроблення проблеми, достатньо чітко окресленої від інших. Неприпустиме поєднання кількох проблем або, навпаки, штучне виокремлення певної частини єдиного питання.

Важливими критеріями при виборі теми реферату є її актуальність, широка джерельна база, наявність необхідного фактичного матеріалу, а також достатнє її висвітлення в науково-методичній літературі, що передбачає, в першу чергу, ознайомлення із загальною концепцією автора праці та його висновками.

Структура реферату: титульний аркуш; зміст (план); вступ; розділи (вони часто поділяються на параграфи); висновки; список використаних джерел; додатки (у яких наводяться таблиці, схеми, діаграми тощо); перелік умовних позначень.

У вступі обґрунтовується актуальність теми, її особливості, значущість з огляду на розвиток науки та практики або науково-методичної діяльності у сфері освіти. У вступі необхідно подати аналіз використаних джерел, назвавши при цьому авторів, які вивчали таку тематику, визначити сутність основних чинників, що вплинули на розвиток явища або процесу, що досліджується, на недостатньо досліджені питання, з'ясувавши причини їх слабкої аргументації.

Основну частину складають кілька розділів (що можуть бути розбиті на параграфи), логічно поєднані між собою.

Виклад матеріалу має бути логічним, послідовним, без повторень. Слід використовувати синтаксичні конструкції, характерні для стилю наукових документів, уникати складних граматичних зворотів, незвичних термінів і символів або пояснювати їх відразу, при першому згадуванні. Терміни, окремі слова і словосполучення можна замінювати абревіатурами і сприйнятливими текстовими скороченнями, значення яких зрозуміле з контексту реферату.

Неприпустимо використовувати цитати без посилання на автора. При цитуванні будь-якого фрагмента джерела недопустимі неточності. Взагалі, цитатами не слід зловживати. Якщо якийсь важливий документ потребує наведення в повному обсязі, то краще винести його в додатки.

У рефераті необхідно визначити і викласти основні тенденції дослідження, підтвердити їх найтипівішими прикладами, відобразити сучасні ідеї та гіпотези, методики та методичні підходи до вивчення проблеми. Доцільно зупинитися на якомусь дискусійному моменті і спробувати проаналізувати позиції сторін, приєднавшись до однієї з них, чи висловити власну думку на певну проблему та визначити перспективи її вирішення.

Кожен розділ реферату повинен завершуватись короткими висновками, чіткими і лаконічними, де узагальнено оцінки та практичні рекомендації. Можна стисло вказати на перспективи подальшого дослідження проблеми.

Реферат оцінюється за такими критеріями: актуальність; наукова та практична цінність; глибина розкриття теми, вирішення поставлених завдань; повнота використання рекомендованої літератури; обґрунтування висновків; грамотність; стиль викладу; оформлення; обсяг виконаної роботи; завершеність дослідження.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Мета і завдання психоаналізу.
2. Об'єкт і предмет психоаналізу.
3. Місце психоаналізу в системі психологічних, психіатричних та психотерапевтичних наук.
4. Зв'язок психоаналізу з іншими медичними та суспільними науками.

5. Основні функції психоаналізу. Психоаналіз як герменевтичний метод пізнання.
6. Лікувальний психоаналіз, його мета і завдання.
7. Психоаналітичне мислення як інструмент пізнання соціальної та особистісної внутрішньої реальності.
8. Інстинктивна динамічна природа позасвідомих процесів.
9. Вплив позасвідомого на життя людей.
10. Тестування реальності через усвідомлювання глибинних процесів психіки.
11. Система захистів та симптомів. Вторинна вигода від наявності симптомів.
12. Біон: концепція контейнера та змісту.
13. Мета психоаналітичної роботи.
14. Значення проєкції в розпізнаванні невідомого.
15. Роль особистості аналітика в його роботі.
16. Типи інтерпретацій.
17. Фази розвитку дитини: оральна, анальна, фалічна, геніальна.
18. Особливості оральної фази.
19. Основні проблеми анальної фази.
20. Особливості фалічної фази.
21. Типи характерів за фіксаційними ознаками певних фаз розвитку.
22. Теорія Фрейда — як базова теорія етапів становлення людини.
23. Поняття “базової довіри” та “автономності”, “ініціативи та вини”, “ідентифікації з об’єктом”.
24. Поняття первинного процесу мислення, “Супер-Его”, “Его” та “Ід”.
25. Функціонування “Его” відповідно до принципу реальності.
26. Вторинний процес мислення. Співвідношення між “Ід”, “Его” та “Супер-Его”.
27. Захисні процеси — витіснення, заміщення, проєкція, проєктивна ідентифікація, раціоналізація, інтелектуалізація, моралізаторство, сублимація, креативність, гумор.
28. Класифікація особистостей відповідно до характерних для них способів опановувати тривогу.
29. Поділ захистів на примітивні та зрілі.
30. Здатність до самовдосконалення — наявність “Спостерігаючого Я”.
31. Поняття “Его-синтонності” та “Его-дистонності”, “сили Его”.
32. Основні ознаки нарцисизму.

33. Когут: теорія розгляду пацієнтів у термінах селф-структур.
34. Позитивне і негативне сприйняття власного “Я”, залежність самооцінки від зовнішніх оцінок. Відсутність інтерналізованих об’єктів.
35. Основні почуття нарцистичної особистості.
36. Менцос: нарцисизм — патологічний спосіб сепарації від об’єкта.
37. Основні захисти — ідеалізація-знецінення.
38. Вплив на формування особистості досвіду стосунків з найближчими людьми.
39. Необхідні психологічні умови інтеграції власного “Я”, сепарації та індивідуальності.
40. Поняття симбіозу, когнітивного розвитку, залежності, “інтерналізованих образів”, “патернів поведінки”.
41. Основа акцентів на невербальній комунікації, поняття “подвійно-го послання”.
42. Поняття комплементарного та конкордатного контрпереносу в психоаналітичному процесі.
43. Поняття психоаналітичної процедури.
44. Поняття інсайту, використання опору пацієнта терапевтичній процедурі.
45. Поняття про рамкові умови.
46. Поняття вільних асоціацій та “вільно плаваючої” уваги.
47. Поняття емпатії та помірної фрустрації.
48. Терапевтичний альянс, опір, перенос, контрперенос, інтерпретація.
49. Покази та протипокази для психоаналітичного лікування.
50. Техніки психоаналітичної процедури.
51. Переваги психоаналітичної діагностики.
52. Недоліки встановлення діагнозу при первинному інтерв’ю.
53. Рівні функціонування особистості.
54. Особливості психотичного та субпсихотичного рівня організації.
55. Пограничний (межовий), нарцистичний рівень.
56. Невротичний (едіпальний) рівень функціонування.
57. Типи організації особистості.
58. Взаємодія зрілісних і типологічних вимірів особистості.

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Навчальним планом дисципліни “Основи психоаналізу” передбачено контроль засвоєння знань у вигляді виконання контрольної роботи реферативного типу.

Вона має за мету виявити ступінь засвоєння студентами сучасних поглядів на психоаналіз, його основні поняття.

Тему контрольної роботи з дисципліни “Основи психоаналізу” визначає викладач.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Лікувальний психоаналіз, його мета і завдання.
2. Система захистів та симптомів. Вторинна вигода від наявності симптомів.
3. Біон: концепція контейнера та змісту.
4. Фройд: тріб-теорія як базова теорія етапів становлення людини.
5. Фази розвитку дитини (за теорією трібів).
6. Поняття “базової довіри” та “автономності”, “ініціативи та вини”, “ідентифікації з об’єктом”.
7. Поняття первинного процесу мислення, “Супер-Его”, “Его” та “Ід”.
8. Вторинний процес мислення. Співвідношення між “Ід”, “Его” та “Супер-Его”.
9. Основні психічні захисти. Поділ захистів на примітивні та зрілі.
10. Поняття “Его-синтонності” та “Его-дистонності”, “сили Его”, “Спостерігаючого Я”.
11. Основні ознаки нарцисизму, основні психічні захисти та почуття.
12. Когут: теорія розгляду пацієнтів у термінах селф-структур.
13. Менцос: нарцисизм – патологічний спосіб сепарації від об’єкта.
14. Теорія об’єктних стосунків.
15. Поняття симбіозу, когнітивного розвитку, залежності, “інтерналізованих образів”, “патернів поведінки”.
16. Поняття комплементарного та конкордатного контрпереносу в психоаналітичному процесі.
17. Психоаналітична процедура, інсайт, терапевтичний альянс, опір, перенос, контрперенос, інтерпретація.

18. Рамкові умови, поняття вільних асоціацій та “вільно плаваючої” уваги, емпатії та помірної фрустрації.
19. Техніки психоаналітичної процедури.
20. Психоаналітична діагностика (переваги і недоліки).
21. Рівні функціонування особистості.
22. Типи організації особистості: антисоціальні, нарцистичні, істеричні та дисоціативні.
23. Типи організації особистості: мазохістичні, обсесивні та компульсивні.
24. Типи організації особистості: шизоїдні, параноїдні, депресивні та маніакальні.
25. Взаємодія зрілісних і типологічних вимірів особистості.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Мета і завдання психоаналізу.
2. Об'єкт і предмет психоаналізу.
3. Місце психоаналізу в системі психологічних, психіатричних та психотерапевтичних наук.
4. Зв'язок психоаналізу з іншими медичними та суспільними науками.
5. Основні функції психоаналізу. Психоаналіз як герменевтичний метод пізнання.
6. Лікувальний психоаналіз, його мета і завдання.
7. Психоаналітичне мислення як інструмент пізнання соціальної та особистісної внутрішньої реальності.
8. Інстинктивна динамічна природа позасвідомих процесів.
9. Вплив позасвідомого на життя людей.
10. Тестування реальності через усвідомлювання глибинних процесів психіки.
11. Система захистів та симптомів.
12. Вторинна вигода від наявності симптомів.
13. Концепція контейнера та змісту (за Біоном).
14. Мета психоаналітичної роботи.
15. Значення проєкції в розпізнаванні невідомого.
16. Роль особистості аналітика в його роботі.
17. Типи інтерпретацій.
18. Основна суть тріб-теорії.
19. Фази розвитку дитини: оральна, анальна, фалічна, геніальна.

20. Особливості оральної фази
21. Основні проблеми анальної фази.
22. Особливості фалічної фази.
23. Типи характерів за фіксаційними ознаками певних фаз розвитку.
24. Поняття “базової довіри”.
25. Поняття “автономності”.
26. Поняття “ініціативи та вини”.
27. Поняття “ідентифікації з об’єктом”.
28. Его-психологія. Поняття про психічні захисти.
29. Поняття первинного процесу мислення, “Супер-Его”, “Его” та “Ід”.
30. Функціонування “Его” відповідно до принципу реальності.
31. Вторинний процес мислення. Співвідношення між “Ід”, “Его” та “Супер-Его”.
32. Захисні процеси – витіснення, заміщення.
33. Проекція, проективна ідентифікація.
34. Раціоналізація, інтелектуалізація, моралізаторство.
35. Сублімація, креативність, гумор.
36. Класифікація особистостей відповідно до характерних для них способів опановувати тривогу.
37. Поділ захистів на примітивні та зрілі.
38. Здатність до самовдосконалення – наявність “Спостерігаючого Я”.
39. Поняття “Его-синтонності” та “Его-дистонності”, “сили Его”.
40. Селф-психологія.
41. Теорія нарцисизму (Когут, Менцос).
42. Основні ознаки нарцисизму.
43. Позитивне і негативне сприйняття власного “Я”.
44. Залежність самоповаги від зовнішніх оцінок.
45. Відсутність інтерналізованих об’єктів.
46. Основні почуття нарцистичної особистості.
47. Менцос: нарцисизм – патологічний спосіб сепарації від об’єкта.
48. Основні захисти – ідеалізація-знецінення.
49. Теорія об’єктних стосунків.
50. Вплив на формування особистості досвіду стосунків з найближчими людьми.
51. Необхідні психологічні умови інтеграції власного “Я”, сепарації та індивідуалізації.
52. Поняття симбіозу, когнітивного розвитку, залежності.
53. Поняття “інтерналізованих образів”, “патернів поведінки”.

54. Поняття “подвійного послання”.
55. Поняття комплементарного та конкордатного контрпереносу в психоаналітичному процесі.
56. Психоаналітична ситуація.
57. Терапевтичний альянс.
58. Опір.
59. Перенос.
60. Контрперенос.
61. Поняття психоаналітичної процедури.
62. Поняття інсайту.
63. Використання опору пацієнта терапевтичній процедурі.
64. Рамкові умови.
65. Поняття вільних асоціацій.
66. Поняття “вільно плаваючої” уваги.
67. Поняття емпатії.
68. Поняття фрустрації.
69. Покази та протипокази для психоаналітичного лікування.
70. Техніки психоаналітичної процедури.
71. Психоаналітична діагностика особистості.
72. Переваги психоаналітичної діагностики.
73. Недоліки встановлення діагнозу при первинному інтерв'ю.
74. Рівні та типи організації особистості.
75. Рівні функціонування особистості.
76. Особливості психотичного рівня організації.
77. Особливості субпсихотичного рівня організації.
78. Особливості пограничного рівня організації.
79. Особливості нарцистичного рівня організації.
80. Невротичний (едіпальний) рівень функціонування.
81. Типи організації особистостей.
82. Антисоціальні особистості.
83. Нарцистичні особистості.
84. Шизоїдні особистості.
85. Параноїдні особистості.
86. Депресивні та маніакальні особистості.
87. Мазохістичні особистості.
88. Обсесивні та компульсивні особистості.
89. Істеричні та дисоціативні особистості.
90. Взаємодія зрілих і типологічних вимірів особистості.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ
(питання з варіантами відповідей)
для підготовки до рубіжного (модульного) контролю знань і
вмінь студентів спеціальності “Медична психологія”
з дисципліни
“ОСНОВИ ПСИХОАНАЛІЗУ”

№ пор.	Варіанти за номером	Тестові завдання
1	Варіант № 1	Витіснення як механізм психологічного захисту проявляється: А. В обмовках, описах, психосоматичних розладах Б. В розмовах про причини конфлікту В. В позитивному настрої
2	Варіант № 2	Регресія як механізм психологічного захисту проявляється в: А. Очікуванні чудес Б. Зловживанні спиртного В. В широкому спектрі безвідповідальної (подібно до дитячої) поведінки Г. Позитивному настрої
3	Варіант № 3	Заперечення як механізм психологічного захисту проявляється в: А. Запереченні проявленої неправильної поведінки. Б. Запереченні захворювання на алкоголізм. В. Проявах злості, яка не усвідомлюється. Г. Проявах співчуття до іншої людини. Д. Надмірному піклуванні про дитину.
4	Варіант № 4	Реактивне утворення як механізм психологічного захисту проявляється у: А. Надмірному піклуванні про нелюбів дитину. Б. Способі діяти в протилежність тому, як людина хотіла б діяти відповідно до своїх істинних почуттів. В. Конструктивній взаємодії з близькими людьми.
5	Варіант № 5	Проекція як механізм психологічного захисту проявляється: А. Коли людина свої почуття, думки приписує іншим. Б. Дитина приписує ляльці свої переживання. В. Коли вважають нечесним свого партнера, тому що самі схильні до обману. Г. У конструктивній взаємодії з партнерами.
6	Варіант № 6	Заміщення як механізм психологічного захисту проявляється у: А. Вираженні гніву на випадкову людину. Б. Вираженні негативних емоцій не на суб'єкт чи об'єкт, які спричинили дану емоцію. В. Надмірній турботі про рідних. Г. У веденні розміреного ритму життя.

7	Варіант № 7	Ізоляція як механізм психологічного захисту проявляється в: А. Зниженні емоційних реакцій на значущі події життя. Б. Підвищеній потребі в довгому сні. В. Надмірній турботі про домашніх тварин. Г. Гніві на рідних, близьких.
8	Варіант № 8	Інтелектуалізація як механізм психологічного захисту проявляється в: А. Інтелектуальній оцінці виробничих проблем. Б. Інтелектуальній переоцінці подій життя. В. Інтелектуальному осмисленні значущих подій життя. Г. Витісненні емоційних імпульсів, спрямованих на конкретних осіб.

Ключ до тестів

- Варіант № 1 — А;
- Варіант № 2 — В;
- Варіант № 3 — А;
- Варіант № 4 — Б;
- Варіант № 5 — А, Б, В;
- Варіант № 6 — А;
- Варіант № 7 — А, Б;
- Варіант № 8 — Б, В.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Оцінки “відмінно” заслуговує відповідь студента, який виявляє бездоганні знання теоретичного курсу в повному обсязі, розуміння напрямів і методів прикладного застосування психоаналітичних теорій, вміння обирати методи дослідження залежно від його проблематики, розробляти інструментарій дослідження, чітко розуміє процедуру кожного методу; при цьому також враховується його активність на семінарських (практичних, лабораторних) заняттях, вміння аналізувати власний життєвий досвід, виконання передбаченого програмою обсягу самостійної роботи.

Оцінки “добре” заслуговує відповідь студента, який розкрив не всі питання екзаменаційного білета, виявляючи при цьому знання теоретичного курсу в повному обсязі, розуміння напрямів і методів прикладного застосування психоаналітичних теорій, вміння оби-

рати методи дослідження та розробляти інструментарій, здатність уявляти процедури кожного методу; при цьому також враховуються його активність на семінарських (практичних, лабораторних) заняттях, можливість аналізувати власний життєвий досвід, виконання передбаченого програмою обсягу самостійної роботи.

Оцінки “задовільно” заслугоує відповідь, у якій виявляється знання теоретичного курсу в неповному обсязі та уявлення щодо процедур дослідження і розробки інструментарію, але містить неточності, помилки, неповноту аргументації; при цьому також враховується його активність на семінарських (практичних, лабораторних) заняттях, виконання передбаченого програмою обсягу самостійної роботи.

Оцінки “незадовільно” заслугоує відповідь студента, у якій виявляється незнання матеріалу в межах програми навчального курсу та нездатність розробляти інструментарій і застосовувати процедури дослідження; при цьому також враховується його активність на семінарських (практичних, лабораторних) заняттях, виконання передбаченого програмою обсягу самостійної роботи.

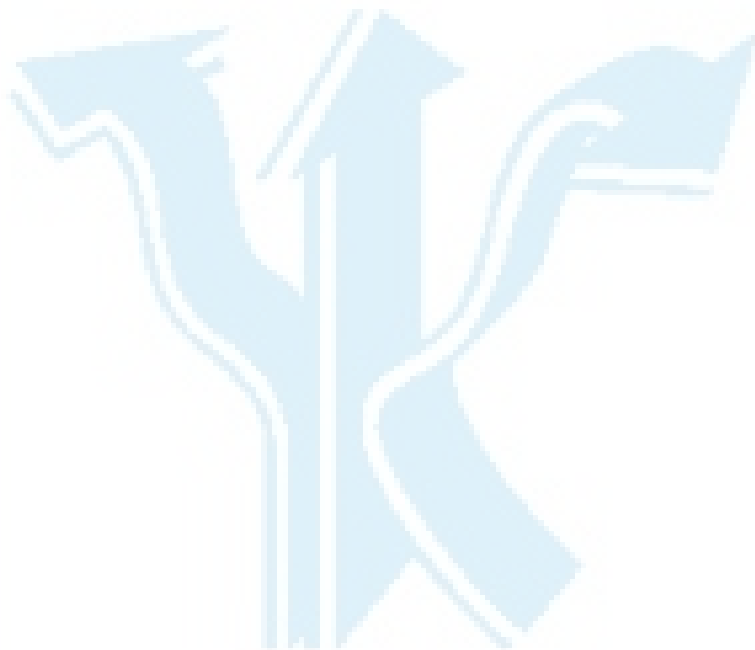
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Антология современного психоанализа.* — М., 2000.
2. *Бланк и Бланк. Эго-психология: теория и практика.* — М.: MGM-Interna, 1998.
3. *Блюм Геральд. Психоаналитические теории личности.* — М.: КСП, 1996.
4. *Браун Дэниел, Джонатан Педдер. Введение в психотерапию: Принципы и практика психодинамики.* — М.: Класс, 1998.
5. *Бреннер. Элементарный учебник психоанализа.* — СПб.: Наука, 1999.
6. *Винникотт Дональд Вудс. Маленькие дети и их матери.* — М.: Класс, 1998.
7. *Гринсон. Техника и практика психоанализа.* — М.: Класс, 1998.
8. *Дэвид Шапиро. Невротические стили.* — М., 1998.

9. *Каплан Г. И., Сэдок Б. Дж.* Клиническая психиатрия. — М.: Медицина, 1994.
10. *Кейсмент.* Обучаясь у пациента. — Воронеж, 1995.
11. *Кернберг О. Ф.* Тяжелые личностные расстройства: Стратегии психотерапии. — М.: Класс, 2000.
12. *Кернберг О. Ф.* Тяжёлые расстройства личности. — М.: Класс, 1999.
13. *Кляйн Мелани.* Зависть и благодарность. — М.: Ренессанс, 1999.
14. *Кохут.* Анализ собственного “Я”. — М.: Наука, 2000.
15. *Куттер П.* Современный психоанализ. — СПб., 1997.
16. *Мак-Вильямс.* Психоаналитическая диагностика. — М.: Класс, 1998.
17. *Менцос.* Психодинамические модели в психиатрии. — М.: Алетейя, 2000.
18. *Салливан.* Психиатрическое интервью. — М.: Просвещение, 1994.
19. *Столорю Роберт Бернард Брандшафт, Джордж Атвуд.* Клинический психоанализ: Интeрсубъективный подход. — М.: Когито-Центр, 1999.
20. *Тайсон Филлис, Роберт Тайсон.* Психоаналитические теории развития. — Екатеринбург: Деловая книга, 1998.
21. *Томэ, Кехеле.* Современный психоанализ. — М.: Класс, 1999.
22. *Фройд З.* По ту сторону принципа удовольствия // Психология бессознательного. — М.: Просвещение, 1989.
23. *Фройд З.* Будущее одной иллюзии. — М.: Класс, 1996.
24. *Фройд З.* Введение в психоанализ: Лекции. — М.: Наука, 1990.
25. *Фройд З.* Недовольство культурой. — СПб., 1998.
26. *Фройд З.* О клиническом психоанализе: Избр. соч. — М.: Медицина, 1991.
27. *Фройд З.* Психоанализ, религия, культура. — М.: Ренессанс, 1992.
28. *Фройд З.* Психология бессознательного: Сб. соч.: Пер. с нем. — М.: Просвещение, 1990.
29. *Фройд З.* Толкование сновидений: Пер. с нем. — К.: Здоровье, 1991.
30. *Шарп Дарэл.* Психологические типы. Юнговская типологическая модель. — СПб., 1996.

31. *Энциклопедия* глубинной психологии. — Т. 1. — М.: MGM-Interna, 1998.
32. *Юнг и др.* Человек и его символы. — СПб.: Гравис, 1996.
33. *Ялом Ирвин Д.* Экзистенциальная психотерапия. — М.: Класс, 1999.

МАУП

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Організація самостійної роботи студентів та її форми.....	4
Методичні рекомендації до написання реферату.....	10
Теми рефератів.....	12
Вказівки до виконання контрольної роботи.....	15
Теми контрольних робіт.....	15
Питання для самоконтролю.....	16
Тестові завдання.....	19
Критерії оцінювання знань студентів.....	20
Список літератури.....	21

Відповідальний за випуск	<i>А. Д. Везеренко</i>
Редактор	<i>О. М. Коваленко</i>
Комп'ютерне верстання	<i>А. М. Голянда</i>

Зам. № ВКЦ-4105

Формат 60x84/₁₆. Папір офсетний.
Друк ротаційний трафаретний. Наклад 50 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»
03039 Київ-39, пр. Червонозоряний, 119, літ. XX

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*